

מסורת הש"ס

(א) [כימות: כ.ס.], (ב) [ג.ס.] [ג.ס.] [א.ס.] [מספתה: פ"ד ע"ש], (ד) [ג.ס. מוסר: מוסר], (ה) [מנוחות: מ.ס.], (ו) [לעיל: י.ס.], (ז) [ב"מ: ק.], (ח) [לעיל: י.ס.], (ט) [ובכ"מ: ק.ס.], (י) [ובכ"מ: ק.ס.], (יא) [קמ"ט: כ"ט].

תורה אור השלם

- 1. ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלקהו כי גור שפן משוח אלקהו יצאו אפי' יקרא כא יב בית דוד בה אמר יי דינו לבקר משפט והדילו גורל מיד עושק פן תצא קאש חקמי וברגה ואין מבכה מפני רע מעלליכם:
2. יימיהו כי יב התקוששו וקושו הגו לא נבקה: צפניה ב א
3. ואם שור נגח הוא מתמל שלשם והועד בבקלי ולא ישקרו והמית איש או אשה השור יסקל וגם בקלי ימות: שמות כא כט
4. ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני יי לפני הבהנים והשפטים אשר יהיו בימים ההם: דברים יט ז

גליון הש"ס

גם' ידברת בית דוד. עין בעשר המלך פ"ה מהל' יס"ח ה"ה שהיה דברי השטרה מתקבלת מה שכתב צוה בשם חופפת הרא"ש:

הגהות הב"ח

- (א) גמ' וחסור לקיימה כנילה שניה: (ב) שם א"ה מביתו ומי למדות, אטו להגיה: (ג) רש"י ד"ה ו"מ וכו' בשורה שיהי: (ד) תוס' ד"ה ושמו וכו' ואללים וכל העם משמאלו אלמל: (ה) ד"ה ימלו וכו' שנה' כי אס:

מוסף רש"י

יבא עשה. דיכמה יבא עליה (בביתו ב.) גזירה ביאה ראשונה. דמקיס צה עשה ומי למדות, אטו ביאה שניה. דלא מלי למדות, דהא אוקיס צה עשה (ב.ב.). התקוששו. לשון היקף, אס המשוה עלמו וסר לרבי (צפניה ב א) א: הסר קט מנין ענין תמלה, כמו (שמות ט) לקושש קט, כלומר קטו. עמק (דברים י"ב ט.)

כהן גדול פרק שני סנהדרין

י"א.

עין משפט
גד מצוה

י"א א מ"י פ"ו מהלכות יבוס הלכה יא:
ב ב ב מ"י שם הל' י [טוש"ע אה"ע סי' קעד סעי' א]:
בא ד ה מ"י פ"ה מהל' גלי המקדש הל' ד (פ"ו מהל' אכל הל' ו):
בב ו מ"י פ"ד מהל' כלי המקדש הל' טו:
בג ז מ"י פ"ג מהלכות אכל הלכה ה:
כד ח מ"י שם הל' ז:
כה ט מ"י פ"ח מהל' אסורי ביאה הל' ח סגמ לאון קבו טוש"ע אה"ע סי' כב סעיף ד:
כו י מ"י שם פ"ב הלכה יד סגמ שם טוש"ע שם סעיף י:
כז ב מ"י פ"ג מהל' אכל הלכה א:
כח ג מ"י שם פ"ו מהל' כלי המקדש הל' טו:
כט ד מ"י פ"ב מהל' סנהדרין הלכה ה ופ"ג מהל' מלכים הל' ז:
ל מ"י פ"ו מהל' מקי ממון הלכה ו:

היינו בן היינו ממונה. וליכא למימר דהיינו משוח שעבר דפשיטא דלא מיקרי ממונה והר"ר יעקב בר' יואלדק פירש דמשמע מומתני' גם כשהוא מתנחם מאחרים דממונה ממלצו ומוסיף הוא כל העם אומר לו וכו' וזכרנו וקאמר משוח שעבר לא אחי גביה: ושמע מינה אבאים משמאל וכו'.

פירוש דתנן ממלצו צינו לציץ העם וצרייתתא קמני ראש צית האז ואכלים (ו) משמאלו וכל העם אלמלא שיהו העם ראשונים משמאלו ואם כן האכלים היו משמאל העם: אב"ל מלבי בית דוד דן ודנין אותה. וז"ל וכו' איך יכול לדון והא

אמרינן לעיל אין מושיעין מלך כסנהדרין משום דמטיב לא תענה על ריב וי"ל דהכא מיירי דוקא לדון דיני ממונות דלא איכפת לן אס לא יוכלו לענות אחריו כלאמרי' (לקמן ז): דיני ממונות מתחילין מן הגדול ומיהו קשה דאפילו דיני נפשות נמי אשכחן כדמטיב (ש"ס ה) ויחגור (גס] דוד [אלת] חרבו דהא לקמן (דף ו): ילפינן מנייה דדיני נפשות מתחילין מן הגדול וכיון שהיה חושב דוד עלמנו למלך היאך היה דן עמסה וי"ל כיון שהיה ארוח הדין לכבודו על שמרד נבל צו לא היה לו צושת אס ידברו האחרים לפניו אכל צשאר מלכי בית דוד ודאי אין דנין דיני נפשות כדפרישית: ינאי המלך עמוד ע"ה רגליו ויעידו בך. ואם תאמר והא אמרינן הסס אפי' ת"ח א"ל לעמוד משום דהאי עשה והאי עשה ועשה דכבוד תורה עדיף כלאמר צפרק שצבעת עדות (דף ז: וס) וכיון דחסס אינו צריך לעמוד כ"ש מלך דטפי עדיף מלך מת"ח כדקאמר לקמן דאפי' למ"ד הרב שמחל על כבודו כבודו ממולך מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול שנאמר שום תשים עליך מלך וכו' וי"ל דודאי עשה דכבוד תורה עדיף וא"כ אעפ"י שאין ת"ח היה צריך לעמוד ינאי היה צריך לעמוד והאי דת"ח יכול למחול על כבודו משא"כ מלך הוא משום קרא דקאמר שום וגו' שמהא איממו עליך כי כבודו צא לו משום דמלות המקום קך הוא ואין יכול להפקיע מלות המקום אכל ת"ח תורתו דליה ויכול למחול היטב על כבודו דשלו היא כלאמרי' צנס' ע"ז (דף ז: ע). צתחלה נקראת על שמו של הקב"ה ולצדק נקראת על שמו שנאמר (א) אס צתורת ה' חפצו וצתורתו יהנה יומם ולילה: ינאי המלך עמוד ע"ה רגליו וכו'. והא דאמרינן פרק שצבעת עדות (דף ז: וס) שאס לנו להושיב שניהם מושיעין דאינו אסור אלא אחד עומד ואחד יושב ואס כן לא היה המלך צריך לעמוד וכלצד שיצב אוחו

ואין עשה. יצמה יבא עליה (דברים כה): ציאה ראשונה. דייצוס מקיימא מלות עשה ציאה שניה לאו מלות יבוס הוא: ומן המקדש לא יבא. צכהן גדול אונן כתיב (ויקרא כא) דהא כתיב לעיל מיניה לאציו ולאמו לא יטמא: מקדושו לא יבא. כלומר יעשה חיזוק לדבריו שלא יגרום לאלת מקדושה וליטמא: מרריה. מרירות לבו: משוח שעבר. כגון שאירע צו פסול צכהן גדול ומינו אחר תמתי וכשעבר פסולו של ראשון חזר לעבודתו ושני קרא ליה משוח שעבר: חלשה דעפיה. דכהן גדול: חדי צי. שמה צאצלי: ש"מ. מדקמני סגן מיכן והעס מיכן וכהו צלמלע היינו סגן היינו ממונה דממתי' דקמני הממונה ממלצו לכהן וותנו צינו לציץ העם: אכלים (שמאל המנחמים. מדקמני ואכל וכל העם משמאלו והרי הוא היה מן המנחמין וקמני אכלים לשמאלו: וש"מ. כן מנהג תנחומין (א) שורה שיהו אכלים עומדין צמקומן וכל העם עוברין איש איש כשמיגע אכל האכל מנחמו ועובר מדקמני כשהוא עובר לנחס וגבי תמנחס קמני כשהוא עומד צשורה להתנחס: וצנה אחריה. צנה הקטן לא יהלך אחריה אלא לפניה: משום מעשה שהיה. שגנצוהו פריצים מאחריה ונתנוהו צצית וכשחורה ולא ראתה התחילה לו עקבת וצוכה צא אחד מהם ואמר צואי ואראנו לך ונכנסה אחריו ועינו אותה: מספרות. צו עס ז: משום ייחוד. שמה ילך אדם עס ואס לא ישמע קול אדם יכנס עמיחד שס ותנן (קידושין דף פ:) לא יתייחד אדם עס צ' נשים. וצצית הכסא צצצדות קמירי שהיה צית הכסא שלהם צצדה חוץ לעיר והכל יפניס שס: צין אכלים עומדין שס כו'. וכך הורה לי שאין שינוי מנהג צדבר צין שהיו אכלים עומדין צין אכלים עוברין אין כלן לקולו: והוא אומר סתנמו. צרייתתא היא: נחשא קא רמי. סימן הוא מטיל להס להרע שיצטרכו לנחומים צתמיה: סנו ענייכס. לדוני צדין ולא תמניפו ולא תשא פניו: ויעידו בך. שעצדך הרב את הנפש דעצדו כחמורו והפסק מומן הוא לו לפיכך צריך לדוני צפניו: פנה

ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה אלא מן האירוסין אמאי יבא עשה וידחה לא תעשה גזירה ביאה ראשונה אטו ביאה שניה תניא נמי הכי (א) אם קדמו ובעלו ביאה ראשונה קנו ואסור (ב) לקיימן בבאייה שניה: מת לו מת כו'. ת"ר יומן המקדש לא יצא לא יצא עמהן אבל יוצא הוא אחריהן כיצד הן נכסין והוא נגלה הן ניגלין והוא נכסה: ויוצא עד פתח כו'. שפר קאמר ר' יהודה אמר לך רבי מאיר אי הכי (א) לביתו נמי לא אלא ה"ק מן המקדש לא יצא מקדושתו לא יצא וכיון דאית ליה הכירא לא אתי למיננע ורבי יהודה אנב מרריה דילמא מקרי ואתי ונגע: כשהוא מנחם: ת"ר דכשהוא עובר בשורה לנחם את אחרים סגן ומשוה שעבר בימינו וראש בית אב ואבלים וכל העם משמאלו וכשהוא עומד בשורה ומתנחם מאחרים סגן מימינו וראש בית אב וכל העם משמאלו אבל משוח שעבר לא אתי גביה מ"ט חלשא דעתיה סבר קא חדי בי א"ר פפא ש"מ מהא מתניתא תלת שמע מינה (א) היינו סגן היינו ממונה ושמע מינה יאבלים עומדין וכל העם עוברין ושמע מינה יאבלים לשמאל המנחמין הן עומדין ת"ר בראשונה היו אבאים עומדין וכל העם עוברין והיו ב' משפחות בירושלים מתגרות זו בזו זאת אומרת אני עוברת תחלה וזאת אומרת אני עוברת תחלה התקיני שיהא העם עומדין ואבאים עוברין: (חזר והלך וסיפר סימן): אמר רמי בר אבא החזיר רבי יוסי את הדבר ליושנו בציפורי שיהיו אבאים עומדין וכל העם עוברין ואמר רמי בר אבא התקיני רבי יוסי בציפורי שלא תהא אשה מהלכת בשוק ובנה אחריה משום מעשה שהיה ואמר רמי בר אבא התקיני ר' יוסי בציפורי שיהיו נשים מספרות בבית הכסא משום ייחוד אמר רב מנשיא בר עות שאילית את רבי יאשיה רבה בבית

עלמין דהוצל ואמר לי אין שורה פחותה מעשרה בני אדם ואין אבאים מן המנין בין שאבאים עומדין וכל העם עוברין בין שאבאים עוברין וכל העם עומדין: כשהוא מתנחם כו': איבעיא להו כי מנחם הוא אחריני היכי אמר להו ת"ש והוא אומר תנחמו היכי רמי אילימא כי מנחמו אחריני לדידיה אמר להו איהו תנחמו נחשא קא רמי להו אלא לכי מנחם לא אחריני אמר להו תנחמו ש"מ מלך לא דן כו': אמר רב יוסף לא שבו אלא מלכי ישראל אבאל מלכי בית דוד הן ודנין אותן דכתיב בית דוד אמר ה' דינו לבקר משפט ואי לא דיינינן ליה אינהו היכי דייני והכתיב התקוששו וקושו ואמר ר"ל קושט עצמך ואחר כך קשט אחרים אלא מלכי ישראל מ"ט לא משום מעשה שהיה דעבדיה דינאי מלכא קמל

נפשא אמר להו שמעון בן שטח לחכמים תנו ענייכם בו ונדוננו שלחו ליה עבדך קמל נפשא שדריה להו שלחו ל' תא אנת נמי להכא והועד בבעלי' אמרה תורה יבא בעל השור ויעמוד על שורו ויחייב א"ל שמעון בן שטח ינאי המלך עמוד על רגליך ויעידו בך ולא לפנינו אתה עומד אלא לפני מי שאמר והיה העולם אתה עומד שנאמר ויעמדו שני האנשים אשר להם הריב וגו' אמר לו לא כשתאמר אתה אלא כמה שיאמרו חבריך פנה

נפשא אמר להו שמעון בן שטח לחכמים תנו ענייכם בו ונדוננו שלחו ליה עבדך קמל נפשא שדריה להו שלחו ל' תא אנת נמי להכא והועד בבעלי' אמרה תורה יבא בעל השור ויעמוד על שורו ויחייב א"ל שמעון בן שטח ינאי המלך עמוד על רגליך ויעידו בך ולא לפנינו אתה עומד אלא לפני מי שאמר והיה העולם אתה עומד שנאמר ויעמדו שני האנשים אשר להם הריב וגו' אמר לו לא כשתאמר אתה אלא כמה שיאמרו חבריך פנה